

CZU 343.132

DOI 10.5281/zenodo.8123751

Alexandru CICALA,
dr., conf. univ.

PhD,
Associate Professor

CĂUTAREA PERSOANELOR DISPĂRUTE FĂRĂ URMĂ: NOȚIUNI ȘI DELIMITĂRI

În cadrul demersului nostru științific ne propunem să analizăm instituția căutării persoanelor dispărute fără urmă din perspectiva activității speciale de investigație. Or, acest domeniu reprezintă una din direcțiile de bază a ofițerilor de investigații din cadrul subdiviziunilor teritoriale ale Ministerului Afacerilor Interne.

De-a lungul istoriei noțiunea de „căutare” era interpretată diferit. Inițial era percepută ca o întregă activitate ce poate fi realizată de ofițerii de investigații, dar ulterior s-a limitat la căutarea unor categorii de persoane.

Totodată, noțiunea persoanelor dispărute fără urma este confundată de unii practicieni și cercetători din domeniul activității speciale de investigație cu noțiunea căutării persoanelor dispărute fără veste. Astfel, din atare considerente este folosită în context în mod aleatoriu de către aceștia.

Cuvinte-cheie: căutare, persoană dispărută fără urmă, activitate specială de investigație, ofițeri de investigație, informație, descoperirea infracțiunilor.

SEARCHING FOR MISSING PERSONS: CONCEPTS AND LIMITATIONS

As part of our scientific approach, we propose to analyze the institution of searching for missing persons from the perspective of special investigative activity. However, this field represents one of the basic directions of the investigation officers within the territorial subdivisions of the Ministry of Internal Affairs.

Throughout history, the notion of „search” was interpreted differently. Initially, it was perceived as a whole activity that can be carried out by the investigating officers, but later it was limited to the search of certain categories of people.

At the same time, the notion of missing persons without a trace is confused with the notion of searching for missing persons without a trace by some practitioners and some researchers in the field of special investigative activity. Thus, for such reasons it is used in context, randomly by them.

Keywords: search, missing person, special investigative activity, investigating officers, information, crime detection.

Introducere. Activitatea de căutare a persoanelor care se ascund de organele de urmărire penală sau de instanța de judecată ori se eschivează de la executarea pedepsei constituie una din direcțiile de bază a activității ofițerilor de investigație din cadrul subdiviziunilor specializate.

Potrivit prevederile legii 59/2012 privind activitatea specială de investigații [9], una din sarcinile principale ale acestei activități, prevăzute la articolul 2, constituie căutarea persoanelor dispărute fără urmă ori a celor care se ascund de organele de urmărire penală sau de instanța de judecată ori se eschivează de la executarea pedepsei. Fiind o parte componentă a activității speciale de investigații, activitatea de căutare reprezintă un complex de măsuri speciale, informative, criminalistice, procesual-penale care poate fi desfășurată de toate unitățile și formațiunile de poliție în limita competenței teritoriale pentru executarea dispozițiilor procesuale legale, îndreptate spre stabilirea locului aflării infractorilor ascunși, a persoanelor dispărute și a altor obiecte ale activității de căutare, precum și identificarea și înlăturarea cauzelor și condițiilor care contribuie la aflarea îndelungată în căutare a infractorilor și persoanelor dispărute fără urmă.

De-a lungul istoriei noțiunea de „căutare” era interpretată diferit. Astfel, în anii 40 ai sec. XX termenul „căutare” era perceput ca metodă de cercetare polițienească, bazată pe forme secrete de descoperire, care cuprindea în sine chestionări verbale, urmăriri vizuale, alte măsuri acceptabile, realizate pentru stabilirea identității infractorilor, adică după conținutul său această activitate era asemănătoare ca întregul cuprins al activității speciale de investigații contemporane.

O astfel de abordare a termenului „căutare” s-a păstrat până la mijlocul secolului XX, când a fost micșorată esența „căutării” pe calea limitării obiectului „căutării” – a căutării infractorilor și obiectelor sustrase. Aceasta a contribuit la faptul că esența căutării a fost interpretată în două sensuri: în sens restrâns și în sens larg. Dacă în primul caz sub noțiunea de „căutare” era înțeleasă activitatea îndreptată la stabilirea subiecților cunoscuți, ca învinuți care se eschi-

vează de organul de urmărire penală, persoane dispărute fără urmă, atunci în al doilea sens se subînțelegea căutarea subiecților necunoscuți, cum ar fi stabilirea infractorilor neidentificați care au comis infracțiunea, a urmelor infracțiunii care au importanță pentru descoperirea și cercetarea faptei infracționale [12].

În acest context, constatăm faptul că noțiunea de căutare, în sensul larg, era identificată ca activitate de descoperire a infracțiunilor și ca activitate specială de investigații în general, deoarece în conținutul ei se încadrau diferite activități, cum ar fi: relevarea tentativelor de comitere, pregătire sau identificarea făptașilor infracțiunii, depistarea urmelor infracționale, uneltele care au fost folosite pentru comiterea acestor infracțiuni, bunurile care au fost sustrase, etc.

Odată cu evoluția teoriei activității speciale de investigații, noțiunea și existența „căutării” devine obiectul cercetărilor în domeniul cunoștințelor științifice din compartimentul activității speciale de investigații. Prima cercetare sub forma unei lucrări științifice de doctorat pe tematica instituției de căutare în cadrul activității speciale de investigații a apărut în anul 1963, autor fiind Владимир Андреевич Лукашов [13, p.43]. În conținutul demersului său științific autorul definește instituția căutării și propune o nouă viziune, totodată nominalizând subiecții care pot fi supuși acestei activități:

- infractorii care se eschivează de la urmărire penală și judecată;
- persoanele dispărute fără urmă;
- alte categorii de persoane căutate.

Această viziune asupra activității de căutare se regăsește și în prezent în conținutul activității speciale de investigație.

Metode și materialele aplicate. În procesul elaborării studiului au fost folosite materiale doctrinare, normative, rapoarte de activitate, lucrări științifice cu privire la instituția căutării persoanelor dispărute fără urmă, în cadrul activității speciale de investigație. De asemenea, investigarea acestui fenomen a fost posibilă prin aplicarea mai multor metode de cercetare științifică ale teoriei dreptului: metoda logică, metoda analizei comparative, analiza

sistemică și statistică etc. Totodată, au fost utilizate lucrări ale savanților autohtoni, informații empirice precum și opinii ale angajaților din cadrul structurilor polițienești.

Conținutul de bază. Vorbind despre natura procesuală a activității de căutare, în primul rând trebuie concretizată deosebirea ei de natura procesuală a activității de descoperire a infracțiunilor.

Descoperirea infracțiunilor constituie în sine activitatea ce poate fi realizată de către ofițerii de investigație, ofițerii de urmărire penală, îndreptată la stabilirea împrejurărilor infracțiunilor depistate, stabilirea și atragerea la răspundere a infractorilor, relevarea coparticipanților, martorilor, stabilirea și întărirea probelor, restituirea prejudiciului material, relevarea cauzelor și condițiilor, care au favorizat comiterea infracțiunilor, etc. [7, p.263].

Termenul de căutare este folosit în codul de procedură penală doar atunci când este vorba de stabilirea și reținerea următoarelor categorii de subiecți:

a) persoanele puse sub învinuire care se sustrag de la urmărirea penală, inclusiv cele cu statut de militar;

b) persoanele învinuite de săvârșirea unei infracțiuni, reținute sau arestate preventiv, care au evadat de sub pază;

c) condamnații care se eschivează de la executarea sancțiunilor de drept penal;

d) persoanele căutate prin intermediul Biroului Național Central INTERPOL;

e) persoanele date în căutare interstatală de către organele respective ale statelor membre ale Comunității Statelor Independente;

f) persoanele dispărute fără urmă;

g) bolnavii psihici social periculoși și alte persoane care se eschivează de la măsurile de siguranță (au părăsit arbitrar instituțiile medicale speciale, unde au fost internați prin hotărârea instanței de judecată);

h) persoanele care se eschivează de la plata pensiei alimentare;

i) debitorii de stat, persoanele care se eschivează de la executarea pedepsei penale, ce nu este legată de privarea de libertate și supravegherea administrativă, precum și persoanele care au întrerupt temporar relațiile cu membrii

familiei (rudele, persoanele apropiate) din motive personale [4].

O părere asemănătoare o regăsim la autorul autohton Dumitru Roman, care consideră că căutarea constă în stabilirea locului aflării persoanelor ce se ascund de organele de urmărire, de judecată sau au evadat din instituțiile penitenciare. În faza dată sunt căutate nu doar persoanele care se eschivează de răspunderea penală sau de executarea pedepsei, dar și persoanele dispărute fără urmă. Tot atunci se desfășoară și activitatea privind identificarea de cadavre. Datele și informațiile colectate în cadrul acestei faze sunt concentrate în dosarul de căutare [11, p.130].

Însă unii autori susțin opinia că instituția căutării persoanelor dispărute fără urmă este în corelație cu descoperirea infracțiunilor: relevarea semnelor infracțiunii, stabilirea împrejurărilor faptei și a persoanelor implicate, constatarea altor circumstanțe importante pentru soluționarea cauzei, date fiind situația neclară, necunoașterea împrejurărilor, motivului dispariției și probabilitatea implicării într-o infracțiune a persoanei dispărute; în susținerea acestei concluzii, se arată și cerințele Instrucțiunilor privind activitatea operativă de căutare și identificare, aprobate prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.583-28 din 31 mai 2004, și anume: examinarea cererilor și declarațiilor referitoare la persoanele dispărute fără urmă se efectuează în mod obligatoriu, în conformitate cu art.274 CPP - începerea urmăririi penale [6, p.176].

În această ordine de idei, observăm delimitarea clară a acestor activități, dintre instituția căutării persoanelor ca direcție de sine stătătoare a activității subdiviziunilor specializate, prevăzute în conținutul art.6 al Legii 59/2012, și activitatea îndreptată la descoperirea infracțiunilor comise, identificarea persoanelor care le-au comis, atragerea persoanelor vinovate la răspundere penală, etc. Astfel, dacă stabilirea identității persoanei/lor care a/au comis o infracțiune constituie elementul principal al descoperirii infracțiunii, atunci activitatea de căutare a persoanelor presupune stabilirea și reținerea persoanelor deja cunoscute și identificate de organul de urmărire penală, asupra lor fiind acumulate probele necesare

re pentru atragerea la răspundere penală sau aplicarea măsurilor de constrângere prevăzute de Codul de procedură penală [2, p.8].

În altă ordine de idei, putem afirma că eficiența luptei cu criminalitatea în mare parte rezultă din activitatea de căutare a persoanelor care se ascund de organele de urmărire penală sau de instanța de judecată ori se eschivează de la executarea pedepsei, deoarece persoanele care se află în căutare pentru comiterea unor infracțiuni, îndeosebi a celor grave, continuă activitatea lor criminală, comit infracțiuni, chiar și deosebit sau excepțional de grave cu un grad de pericolozitate mult mai ridicat.

Totodată, una din sarcinile de bază prevăzute în art.2 al legii 59/2012 [9], realizată de către serviciile de investigație din cadrul autorităților ilustrate în prevederile art. 6 al Legii cu privire la activitatea specială de investigație, este căutarea persoanelor dispărute fără urmă ori a celor care se ascund de organele de urmărire penală sau de instanța de judecată ori se eschivează de la executarea pedepsei penale.

Dacă e să ne referim la căutarea persoanelor dispărute fără urmă, avem în vedere categoria celor dispăruți pe neașteptate, neavând motive evidente pentru aceasta și locul aflării cărora rămâne necunoscut pentru rude și persoanele din anturajul apropiat. Astfel, din această categorie fac parte și persoanele minore plecate de acasă, din școlile-internat, persoanele care au evadat din centrele de plasament provizoriu, persoanele bolnave care au plecat de acasă sau din spitalele de psihiatrie etc.

Totodată, persoana se consideră dispărută fără urmă în cazul în care s-a pierdut sau a întrerupt relațiile brusc, vădit, neîntemeiat, în circumstanțe necunoscute, fără a se cunoaște locul aflării ei, când în legătură cu acest fapt s-a înaintat o cerere sau o declarație oficială a organului de poliție teritorială.

Circumstanțele ce sunt prezente în urma dispariției persoanei fără urmă determină ofițerul de investigație să întreprindă măsuri urgente pentru stabilirea locului aflării, deoarece persoanele din această categorie dispar în condiții suspecte, fără un motiv întemeiat sau fără să anunțe în prealabil persoanele apropia-

te, rudele, ca în cazul persoanelor care au pierdut legătura cu rudele apropiate.

Cu regret, practica judiciară demonstrează că 70-80% din aceste persoane fie au fost ucise intenționat sau din imprudență, fie au murit în condiții necunoscute, fapt ce servește drept temei pentru anunțarea în căutare și realizarea măsurilor necesare pentru identificarea lor. În asemenea circumstanțe, ofițerii de investigații din start iau în calcul această versiune și fac uz de instrumentele juridice proprii (măsuri speciale de investigație) de obținere a informațiilor, inclusiv spre depistarea cadavru-ului persoanei dispărute fără urmă.

Un rol important pentru depistarea persoanelor dispărute fără urmă, în cadrul activității de căutare, reprezintă timpul de reacție, calitatea măsurilor speciale de investigații și altor activități inițiale ce pot fi realizate în baza declarațiilor sau informațiilor parvenite din partea cetățenilor.

De asemenea, considerăm că activitatea de căutare a persoanelor dispărute fără urmă trebuie desfășurată imediat după primirea declarației, dar în niciun caz după 3 zile de la primirea acestei sesizări, fapt adeseori întâlnit în practica judiciară la momentul actual. Lucrătorii practici confundă termenul de intentare a dosarului de căutare a persoanelor dispărute fără urmă cu activitatea de căutare la etapa inițială a acestor categorii de persoane.

Acest analfabetism juridic poate provoca cazuri tragice, adică persoana ce a fost anunțată dispărută fără urmă nu este căutată la etapa inițială de către ofițerii de investigații, aceștia din urmă aflându-se în așteptarea intentării dosarului de căutare, și în asemenea circumstanțe probabilitatea ca persoana căutată să fie găsită vie deseori este minimă, fapt confirmat de cazurile întâlnite în activitatea practică, în ultima perioadă de timp [14].

De asemenea, sunt supuse căutării – de către organul teritorial de poliție la locul de trai al rudelor apropiate care s-au adresat cu cererea respectivă – persoanele care au pierdut legătura cu rudele apropiate.

Potrivit art. 6, p. 41 al Codului de procedură penală al Republicii Moldova, rude apropiate se consideră copiii, părinții, înfietorii,

înfiatții, frații și surorile, bunicii și nepoții.

De remarcat că se va iniția un dosar de căutare a persoanei ce a pierdut relația de rudenie, în cazul în care cu o adresare în acest sens vor veni:

- Reprezentanți ai procuraturii;
- Administrația publică locală sau centrală;
- Organizații neguvernamentale;
- Persoane fizice și juridice [10].

Spre deosebire de dosarele de căutare a persoanelor dispărute fără urmă, dosarele de căutare în privința persoanelor care au întrerupt relațiile de rudenie sunt intentate de către angajații Direcției interacțiune justiție a Inspectoratului General al Poliției. Activitățile realizate de către aceștia nu sunt specifice activității speciale de investigații, precum și dosarul de căutare nu conține informații clasificate.

În cazul în care informația cu privire la persoanele dispărute fără urmă poate fi recepționată inițial de alți subiecți decât ofițerul de investigație (ofițerul unității de gardă, inspectorul de sector etc.), în ultimă instanță aceasta oricum devine cunoscută și ultimului, atâta timp cât măsurile speciale de investigații ce se cer a fi întreprinse urmează a fi inițiate și efectuate tot de către acesta.

O altă problemă sesizată de către noi, ca urmare a realizării studiului, este noțiunea persoanelor dispărute fără urmă: ne dorim să vedem, înainte de toate dacă este aceeași instituție reglementată de Codul civil la art. 165, pentru că aici norma este intitulată: *declararea persoanei dispărute* fără veste și nu **fără urmă**, după cum se exprimă legiuitorul în textul legii speciale.

În aparență, sub aspect semantic, ambele expresii ar reda același înțeles, însă dacă analizăm în detaliu conținutul normei de la art. 165 CC și art. 2 al legii 59/2012 [9] sau în conținutul normei de la pct. 1.3 din Regulamentul aprobat prin Ordinul MAI nr. 265 din 12.08.2010, constatăm că acestea sunt instituții diferite, deși au unele tangențe. Deci, potrivit Codului civil, *persoana fizică poate fi declarată dispărută fără veste* dacă lipsește de la domiciliu și a trecut cel puțin un an din ziua primirii ultimelor știri despre locul aflării ei. *Disparația se declară de instanța de judecată la cererea persoanei interesate* [3].

De cealaltă parte, în pct. 1.3 din Regulamentul aprobat prin Ordinul MAI nr. 265, se definește noțiunea **dispărut fără urmă** ca fiind *persoana care a plecat în direcție necunoscută fără anunțarea rudelor, în cazul în care s-a pierdut sau a întrerupt relațiile brusc, vădit neîntemeiat (nu a ajuns la/de la locul de muncă ori domiciliu, alt loc de destinație), în circumstanțe necunoscute, fără a se cunoaște locul aflării ei și în legătură cu acest fapt s-a înaintat o cerere sau o declarație oficială la organul de poliție teritorial. Nu se consideră dispărută fără urmă persoana, care a părăsit familia (rudele, persoanele apropiate) din motive personale* [10].

Așadar, deși vorbeam de tangența dintre aceste două instituții: în ambele cazuri persoanele lipsesc de la domiciliu, nu se cunoaște locul aflării lor, s-au întrerupt relațiile brusc, vădit neîntemeiat, totuși între astfel de cazuri există diferențe: în prima situație este cunoscută direcția unde s-a îndreptat persoana, locul aflării ei, însă nu există vești de la ea o anumită perioadă de timp.

Autorul Ilie Botnari consideră că în cadrul instituției dispariției fără veste ce aparține dreptului civil, ar trebuie realizate măsurile speciale de investigații menite să clarifice, să adeverească situația invocată de cel în interesul cui se cere declararea persoanei ca dispărută fără veste (administrarea patrimoniului ei), mai ales în cazul în care se va cere declararea decesului ei în temeiul art. 168 din Codul civil. Pentru argumentarea poziției, autorul a descris o singură situație: „Să admitem că într-o bună zi, în fața instanței se înfățișează o persoană care cere judecătorului să declare decesul fiicei sale despre care nu mai are nicio veste deja de 3 ani de zile, evident, urmărind scopul dobândirii dreptului de proprietate asupra bunurilor ei prin instituția moștenirii legale. În aceste împrejurări, credeți că judecătorul va emite o hotărâre de declarare a decesului fără a avea la îndemână o bază probatorie legală care să demonstreze lipsa știrii despre locul aflării persoanei dispărute? Considerăm că nu, pentru că trebuie constatată și data ultimei vești pentru calcularea termenului de 3 ani [1].

Prin acest exemplu, autorul Ilie Botnari consideră că instanța ar putea să dispună in-

tentarea unui dosar special de identificare a persoanei și, respectiv, să solicite efectuarea investigațiilor în vederea identificării ei (*spre ex.: colectarea informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice, identificarea abonatului, proprietarului sau utilizatorului unui sistem de comunicații electronice..., ridicarea trimiterilor poștale etc.*) și acumulării probelor ce vor dovedi realitatea și veridicitatea celor invocate de solicitant. Or, în sens procedural, instanța poate cere subiecților activității speciale de investigații punerea la dispoziție a informației despre cel care urmează a fi declarat dispărut fără veste sau decedat, iar aceștia o pot obține anume prin măsuri speciale de investigație. Potrivit art. 299 alin. 1 al Codului de procedură civilă, *judecătorul, în cadrul pregătirii cauzei spre judecare, stabilește persoanele (rude, prieteni, foști angajați), organele și organizațiile (organe de exploatare a locuințelor, organe de poliție, instituții militare, primării etc.) care pot comunica informații despre cel dispărut fără veste, reclamându-le informații despre acesta din urmă.*

Din argumentele propuse de autor, acesta intervine cu propunerea privind redactarea conținutului art. 19 alin. 1, pct. 2 lit. c) din Legea nr. 59/2012, după textul ce urmează: **„privind persoanele dispărute fără urmă, cele dispărute fără veste și necesitatea identificării cadavrelor”** sau așa cum se exprimă legiuitorul în Proiectul de modificare și completare a Legii nr. 59/2012 **„persoanele dispărute și cadavrele neidentificate”**, lăsându-se loc deschis pentru situațiile necesare a fi clarificate în legătură cu emiterea unei hotărâri cu privire la declararea persoanei dispărute fără veste în temeiul Codului civil. Or, în ambele cazuri este vorba de *persoane dispărute*.

În această ordine de idei, nu putem împărtăși opinia autorului Ilie Botnari, deoarece considerăm cu convingere că scopul urmărit în cadrul instituției dispariției fără urmă este total diferit față de scopul ce este dorit în cadrul instituției dispariției fără veste, prevăzută în Codul Civil al Republicii Moldova. Or, activitatea specială de investigație prin intermediul măsurilor speciale de investigații reprezintă un instrument juridic oferit subdiviziunilor specializate în art.6 al Legii nr.59/2012 în scopul cu-

legerii necesare pentru prevenirea și combaterea criminalității, asigurarea securității statului și ordinii publice, apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor, descoperirea și cercetarea infracțiunilor.

În altă ordine de idei, dorim să precizăm că măsurile speciale de investigații se autorizează și se desfășoară în cazul în care sunt îndeplinite cumulativ condițiile și unul din temeiurile prevăzute în art.19 al Legii nr.59/2012. Or, în conținutul articolului precizat este ilustrat unul din temeiurile de autorizare a măsurilor: doar instituția persoanelor dispărute fără urmă, dar nicidecum fără veste, cum propune autorul prenotat.

Adept al opiniei noastre este și distinsul cercetător autohton Boris Glavan: *„Persoana dispărută fără urmă nu trebuie confundată cu cele dispărute fără veste. Prevederile Codului Civil stabilesc expres că persoana fizică poate fi declarată dispărută fără veste dacă lipsește de la domiciliu și a trecut cel puțin un an din ziua primirii ultimelor știri despre locul aflării ei. Dispariția se declară de instanța de judecată la cererea persoanei interesate (art. 165 codul Civil al Republicii Moldova). Rezultă că mai întâi persoana este considerată dispărută fără urmă, iar după expirarea termenului de un an va fi considerată de instanța de judecată dispărută fără veste, dacă, desigur, nu va fi găsită sau nu se va întoarce acasă și nu se va cunoaște locul aflării ei”* [8, p.150].

Așadar, măsurile speciale de investigații poartă un caracter pronunțat de cercetare-căutare. Ele sunt întreprinse doar când sunt prezente circumstanțe ce întrunesc elementele unei infracțiuni sau când există informații cu referire la pregătirea acestora, precum și în condițiile descrise de art.2 al Legii nr.59/2012 [5].

Concluzii. Este important de precizat că autorii instrucțiunilor din cadrul instituțiilor de profil, cât și unii cercetători din domeniul activității speciale de investigații utilizează aleatoriu noțiunile *persoane dispărute fără veste* și *persoane dispărute fără urmă*, fără a face o deosebire dintre acestea. În urma studierii acestor instrucțiuni, constatăm că autorii nu le definesc separat; mai mult, acestea sunt descrise ca o categorie unică, fără a se face trimitere la Codul civil al Republicii Moldova, care reglementea-

ză expres instituția persoanelor dispărute fără veste, fapt ce impune revizuirea conținutului acestor instrucțiuni și definirea corectă a

acestor instituții, conform actelor ilustrate de legislația Republicii Moldova.

BIBLIOGRAFIE BIBLIOGRAPHY

1. Bontari Ilie. Temeiurile și condițiile de realizare a măsurilor speciale de investigație. Teza de doctorat. Chișinău, 2022.
2. Cicala Al. Activitatea specială de investigații. Reprezentări schematice și definiții. Chișinău: Departamentul Editorial Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare”, 2021, 154 p.
3. Codul civil al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr.1107-XV din 06.06.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 22.06.2002, art.165.
4. Codul de Procedură Penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.319-324. În vigoare din 12 iunie 2003, art.65.
5. Covalciuc Ion. Măsurile speciale de investigații autorizate de procuror în procesul penal. Teza de doctorat. http://www.cnaa.md/files/theses/2018/53408/covalciuc_ion_thesis.pdf (vizitat 14.02.2023).
6. Didâc V., Căpățici M., Cușnir V., Moraru V. Tactica criminalistică, Activitatea operativă de investigații, Chișinău: ELAN POLIGRAF S.R.L., 2009, 344 p.
7. Vozian Dmitrii. Conceptul de descoperire a infracțiunii de practicare ilegală a activității de întreprinzător prin prisma activității speciale de investigații. În: Materialele conferinței științifice naționale din 10 noiembrie 2022, p. 263.
8. Glavan Boris. Activitatea specială de investigații și procesul penal: Aspecte comune și delimitări. Chișinău: Ed. „Print-Caro”, 2022, 475 p.
9. Legea privind activitatea specială de investigație nr.59 din 29-03.2012.
10. Ordinul MAI nr.265 din 12.08.2010 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind metodică și tactica activității de depistare și reținere a debitorilor de stat, persoanele care se eschivează de la plata pensiei alimentare, stabilirea persoanelor ce au întrerupt relațiile de rudenie și a condamnaților care se eschivează de la executarea pedepsei penale non-privative de libertate.
11. Roman D. Activitatea specială de investigații și alte activități, Chișinău: CEP USM, 2019, 203 p.
12. Горяинов К.К., Овчинский В.С., Синилов Г.К., Шумилов А.Ю., Оперативно-розыскная деятельность. <http://www.bnti.ru/showart.asp?aid=989&lvl=05.&p=1> (vizitat 14.02.2023).
13. Шумилов А. Ю., Оперативно-разыскная наука в Российской Федерации, Москва. Издательский дом Шумиловой И.И., 2013, 455 с.
14. Cazul minorei dispărute și ulterior găsită moartă, <https://diez.md/2016/12/01/video-cazul-minorei-de-la-straseni-ministrul-de-interne-vom-investiga-cum-actionat-politia/> (vizitat 14.02.2023).

DESPRE AUTORI

Alexandru CICALA,

*doctor în drept, conferențiar universitar,
Catedra „Activitate specială de investigații și anticorupție”,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
Republica Moldova,
e-mail: cicalaalexandru@gmail.com,
ORCID ID: 0000-0001-5900-0679*